

הקמפוס האוניברסיטאי והעיר

אדר' נוף עליזה ברוידא ואדר' נוף רות מעוז

תכנון השטחים הציבוריים בתוך קמפוסים ומוסדות חינוך הוא נושא מאתגר לאדריכלי נוף. דרישות הבטחון בארץ הופכות את הקמפוסים לאזורים סגורים ומגודרים המשרתים את ציבור הסטודנטים והאורחים, אבל גם הופכות את הקמפוס למתחם מנותק מסביבתו. כל זה בניגוד לתפיסה אורבנית משולבת בה הקמפוס הוא חלק מהסביבה העירונית, כשהסטודנטים מעשירים את חיי העיר ונהנים מהמגוון שיש לה להציע.

תפיסה זו משתנה באיטיות ובהדרגה בשנים האחרונות, גם בארץ. הזדמן לנו לתכנן מספר שטחים ציבוריים סביב קמפוסים, שבחלקם פתוחים לציבור ומשרתים גם אותו. במתחם **מעונות איינשטיין** הוותיקים, שעברו שדרוג לאחרונה, נפתחה כניסה מהרחוב הראשי ונוספה חזית מסחרית לרחוב האוניברסיטה. מתחם זה, שהנוף שלו תוכנן בזמנו על ידי משרד יהלום-צור עבר שדרוג ששמר על איכויותיו האדריכליות והנופיות. במתחם קיימים עצים רחבי צמרת ויפי נוף שנשמרו בקפדנות, ביחד עם כל מתווה

השבילים. במתחם **מעונות ברושים**, שתוכנן על ידי משרד קייזר לקנר והנוף שלו תוכנן על ידי משרדנו, נפתחה כל קומת הקרקע המסחרית אל הרחוב. כיכר הכניסה למתחם מזמינה את הבאים מהרחוב להיכנס לרחבת בית הקפה, לרחבה המסחרית ולמדרגות הכניסה למעונות. במפלס זה תיכננו חצר מרוצפת שמשולבת עם עצים ושטחי דשא משופעים שמשמשים לישיבה לא פורמלית. במפלס העליון נמצא החלל הפתוח העיקרי של המעונות, שבחלקו גינון על גג במצע מנותק.

רחוב ג'ורג' ווייז העוטף את קמפוס אוניברסיטת תל אביב ועובר דרך מעונות הסטודנטים, ממשיך בחלקו המזרחי של הקמפוס על רכס הכורכר, המקום הגבוה ביותר בעיר. מהרחוב נפתח נוף מרהיב על מרחבי תל אביב, רמת גן, פארק הירקון והרי יהודה, ואך טבעי שלאורכו נבנתה **טיילת להולכי רגל ולרוכבי אופניים**, "טיילת המדע", שאותה תכנן משרד ברוידא מעוז. הטיילת מקשרת בין תחנת רכבת ה"אוניברסיטה" והקמפוס ולאורכה נקודות תצפית מוצלות עם

מקומות ישיבה, עצים ומקומות המיועדים להצבת מייצבים ופסלים הקשורים למתרחש במחלקות השונות באוניברסיטה.

הטיילת מתוכננת להמשיך צפונה עד לרחוב קרן קיימת ומשם מערבה עד הים ובינתיים הולכים ומוקמים לאורכה מבנים חשובים השייכים לקמפוס האוניברסיטה אך אינם כולאים מאחורי הגדר ההיקפית הסוגרת בתוכה את הקמפוס. מבנים אלה הם חלק בלתי נפרד מהעיר והעיר זורמת לתוכם.

ביה"ס ללימודי הסביבה ע"ש פורטר (אדריכלים: חן, גרובמן, קורי. אדר' נוף ברוידא מעוז אדר' נוף) בנוי ברוח הבנייה הירוקה המחמירה ומיישם הלכה למעשה את העקרונות המעניקים לו את התואר הגבוה של התקן האמריקאי לבנייה ירוקה LEED. הפיתוח הסביבתי אף הוא מיישם את אותם העקרונות. כאמור, הבניין אינו מוקף בגדרות ורחבת הכניסה פרוסה ופתוחה אל הרחוב ומהווה מעין "מעבדה" או מרחב תצוגה, לחלק מאותם העקרונות.

המבנה מרוחק מהכביש ולכן נוצרת רחבה של

מימין: טיילת המדע, אוניברסיטת תל אביב ומבט דרומה אל העיר. צילום: אמית הרמן
למטה: קמפוס ברושים - רחבת הכניסה והקשר עם הרחוב במערב הברושים. צילום: שרון יערי

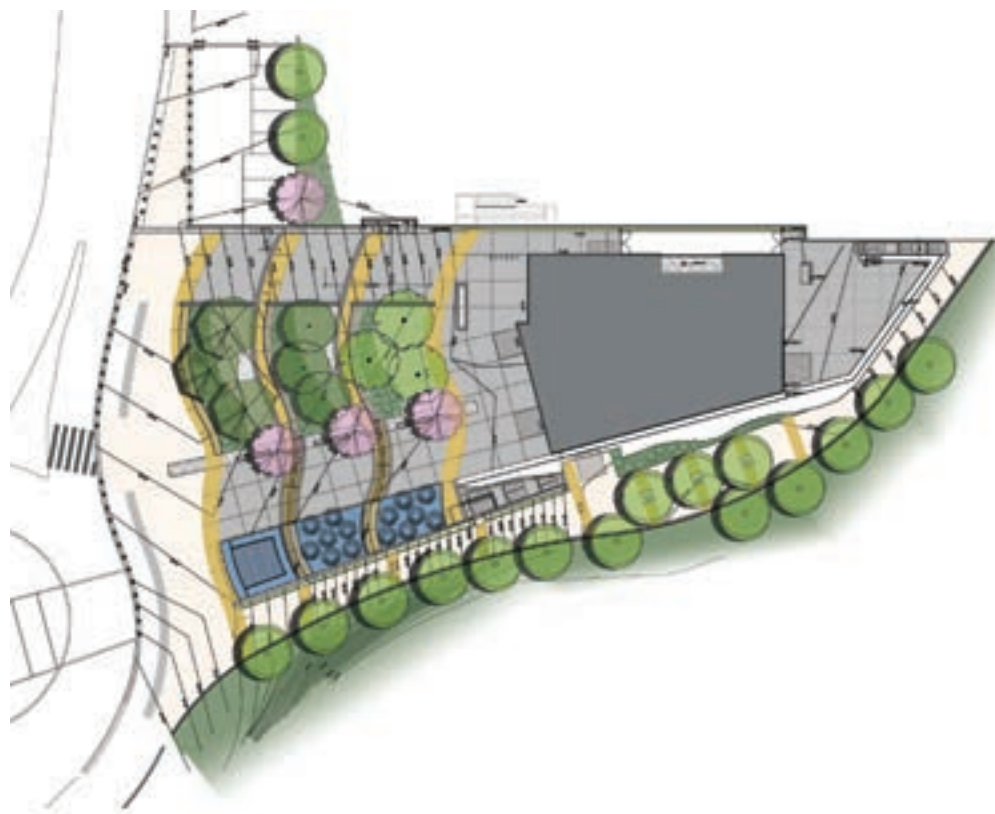
למעלה: בית הספר ללימודי הסביבה ע"ש פורטר - רחבת הכניסה עם הברכות לטיהור מים אפורים, כחלק מהמרחב הציבורי. צילום: ברויזא מעוז אדריכלות נוף
למטה: תכנית הפיתוח הנופי סביבית סביב בית ספר ללימודי הסביבה ע"ש פורטר

כשלושה דונם בה יכול כל עובר אורח הצועד לאורך הטיילת, או רוכב על אופניים, לעצור, לשבת, ליהנות מעצי הצל ומבריכת הנוי ולהתבונן על הנוף המרהיב.

בריכות הנוי קולטות את המים האפורים מהבניין ודרך תהליך טיהור בעזרת צמחיה הופכים למים נקיים ואיכותיים הנאספים למאגר תת-קרקעי, משם עוברים למערכת ההשקיה לצורך השקיית הצמחיה ברחבה, סביב הבניין ועל הגג הירוק. השאריות נאספות אל צינור וחזרה אל הבריכות וחוזר חלילה. בקרוב יותקן שילוט הסבר שיבהיר את התהליכים המערכתיים במקום וכל עובר ושב יוכל להבין את המתרחש לנגד עיניו.

צמחיה ארצישראלית ועצי בוסתן גדלים בטרסות העולות לבניין ובצדיו ואת המרפסת המזרחית מעטרים צמחי תבלין וריח. הגג הירוק מכוסה בסוקלנטים בגוונים שונים, חסכוניים במים ובתחזוקה.

בהמשך הטיילת הולך ומוקם "משכן אוספי הטבע" - מוזיאון, מעבדות ומקום לימוד והתכנסות.

למעלה: תצלום אוויר של פארק דהאן, אוניברסיטת בר אילן, באדיבות אוניברסיטת בר אילן
למטה: ילדים נהנים מאטרקציית המים בשביל המרכזי, פארק דהאן, אוניברסיטת בר אילן

הוא מוקף צמחיה מפותחת וממנו ואליו ישנם שבילים המובילים אל חלקים שונים בקמפוס וכן אל רחובות שכונות המגורים שמסביב. האמפי הינו אזור פורמלי ואליו מוביל שביל ישר המלווה בזרימת מים, אך משני צידי הדרך הישרה משתרעים דשאים ומרחבים רכים עם שבילים לא פורמליים, המובילים בין "חדרים" המשמשים חללי תצוגה לפסלים שונים (חמישה פסלים שונים שנבחרו לפסל משהו ייעודי למקום) ומכילים גם אזורי ישיבה למנוחה, שהייה והנאה עבור הסטודנטים וכל שאר המזדמנים.

גשר עילי מחבר בין צידי הפארק, הנמוך מהכבישים ההיקפיים, ומהווה בנוסף למעבר גם מקום להשקיף על הפארק השקוע והמוגן מההמולה שמסביבו.

החיבור בין קמפוס אוניברסיטאי, שוקק חיים, סטודנטים ואנשי סכל, עם העיר בו הוא נמצא, השוקקת חיים כלשעצמה, הוא חיבור מתבקש, רצוי וראוי ותקווה היא שיהיה גם אפשרי וישים במקומותינו, כמו בעולם הרחב. הדוגמאות שהצגנו להלן מברשות טובות.

גם מבנה זה (אדר' קימל' אשכולות, אדר' נוף ברידא מעוז אדר' נוף) אינו מוקף בגדרות ואין חסמים בינו ובין העיר. רחבת הכניסה לבניין מהרחוב מהווה גם "רחוב" המוביל אל הגנים הבוטניים הפתוחים לציבור הרחב.

העלייה אל הרחבה מהרחוב רחבה ומזמינה ומובילה גם אל אזורי גינות וישיבה צפונית ודרומית לרחבה. ברחבה יש אמפיתאטרון קטן להתכנסויות, מקומות בהם יכולים העוברים והשבים ומבקרי המוזיאון והגנים לשבת, ליהנות מהצמחיה, מהמוצגים שיוצגו בחוף ומהמקום כולו.

כבר לפני כעשור, כשתכננו את **פארק המרכזי של הרחבת קמפוס בר-אילן, פארק האחדות ע"ש דהאן**, כשנושא הורדת גדרות ומחסומים עוד לא היה על סדר היום, יצרנו פארק שיושב בלב הקמפוס ומוקף פקולטות שונות, ויחד עם זאת פתוח לשימוש של הציבור הרחב הרוצה ליהנות משטח ירוק פתוח, רחב ידיים ומזמין. הפארק כולל בתוכו אמפיתאטרון לכ-3000 איש ובו נערכים אירועים שונים של האוניברסיטה,

עליזה ברידא ורות מעוז הן אדריכליות נוף ושותפות במשרד ברידא מעוז אדריכלות נוף בע"מ כל הפרויקטים המוצגים בתמונות המלוות את הכתבה תוכננו על ידי משרד ברידא מעוז אדריכלות נוף